

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ
ชุดที่ ๑ เรื่อง ชื่อบ้าน ตำนานจันนะ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
วิชาภาษาไทย (ท ๒๒๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

อัจฉิมา เครือวัลย์

โรงเรียนจันนะชูปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๖
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำแนะนำ

การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียน

๑. นักเรียนทำความเข้าใจคำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความให้ครบทุกข้อ ก่อนเริ่มทำตามขั้นตอนที่แนะนำ
๒. นักเรียนศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ชุดที่ ๑ เรื่อง ชื่อบ้านตำนานจะนะ ให้เข้าใจทั้ง ๓ จุดประสงค์
๓. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๔. นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหา คำศัพท์ จำนวนต่างๆ จากเรื่องที่อ่าน
๕. นักเรียนทำแบบฝึกทักษะและกิจกรรมแบบฝึกทักษะเรียงตามลำดับก่อนหลัง ไม่ควรดูเฉลยกิจกรรมแบบฝึกทักษะก่อนทำเสร็จทุกขั้นตอน
๖. นักเรียนตรวจเฉลยกิจกรรมแบบฝึกทักษะ หากตอบถูกไม่ถึงร้อยละ ๗๐ นักเรียนควรกลับไปทบทวนกิจกรรมแบบฝึกทักษะส่วนนั้นใหม่
๗. เมื่อผลการทำกิจกรรมแบบฝึกทักษะผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
๘. นักเรียนตรวจเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน หากตอบถูกไม่ถึงร้อยละ ๗๐ ควรกลับไปทบทวนแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง จนกว่าจะผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
๙. นักเรียนนำผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบดูว่าฉบับใดได้คะแนนมากกว่า
 - ๙.๑ หากแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนมากกว่าแบบทดสอบก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน
 - ๙.๒ หากแบบทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนมากกว่าแบบทดสอบหลังเรียน แสดงว่านักเรียนมีความสับสนในการเรียน ให้นักเรียนปรึกษาครูผู้สอน
๑๐. เมื่อนักเรียนศึกษา ทำแบบฝึกทักษะและกิจกรรมแบบฝึกทักษะแล้วรู้สึกว่ายังไม่เข้าใจเท่าที่ควร ให้นักเรียนปรึกษาครูผู้สอน

คำชี้แจง

การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียน

แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ชุดที่ ๑ เรื่อง ชื่อบ้าน ตำนานจัน๊ะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ส่วนประกอบของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ประกอบด้วย

๑. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒. แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

๓. เนื้อหา เรียนรู้เรื่อง ตำนาน

๔. แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑ ประวัติอำเภอจัน๊ะ

๕. กิจกรรมที่ ๑.๑ มีจำนวน ๒ ตอน ตอนที่ ๑ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ รวม ๑๕ ข้อ

๖. แบบฝึกทักษะที่ ๑.๒ ตำบลสะกอม

๗. กิจกรรมที่ ๑.๒ มีจำนวน ๒ ตอน ตอนที่ ๑ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ จำนวน ๕ ข้อ รวม ๑๐ ข้อ

๘. แบบฝึกทักษะที่ ๑.๓ สะหม้อ

๙. กิจกรรมที่ ๑.๓ มีจำนวน ๒ ตอน ตอนที่ ๑ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ จำนวน ๕ ข้อ รวม ๑๐ ข้อ

๑๐. แบบฝึกทักษะที่ ๑.๔ ชื่อบ้านนาหว้า

๑๑. กิจกรรมที่ ๑.๔ จำนวน ๕ ข้อ

๑๒. กิจกรรมที่ ๑.๕ จำนวน ๒ ข้อ

๑๓. ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยกิจกรรมแบบฝึกทักษะชุดที่ ๑

๑๔. แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

๑๕. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

๑๖. ตรวจสอบคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ที่พัฒนาขึ้นในเรื่องนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้
เรื่อง การอ่านจับใจความข้อความ ตำนานจะนะ

๑. นักเรียนสามารถบอกประวัติความเป็นมาของตำนานจะนะได้
๒. นักเรียนสามารถอ่านจับใจความข้อความ ตำนานจะนะได้
๓. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้
๔. นักเรียนสามารถสำรวจภาษาสละหม้อในตำบลสะกอม แล้วรวบรวมในรูปแบบของรายงานได้

แบบทดสอบก่อนเรียน

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง การอ่านจับใจความ ชื่อบ้าน ตำนานจะนะ

ข้อสอบมีจำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่องอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ☆ ข้อใดไม่ใช่ที่มาของตำนาน ?

- ก. ความต้องการอบรมสั่งสอน
- ข. ความต้องการให้มีความสนุกสนาน
- ค. ความต้องการยกตัวอย่างการบรรยาย
- ง. ความต้องการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย

ข้อ	ก	ข	ค	ง
☆				×

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑-๒

เรื่องเล่าในตำนานอาจอธิบายถึง กำเนิดจักรวาล กำเนิดโลก กำเนิดมนุษย์
และกำเนิดชุมชนสังคม ตำนานในหลายวัฒนธรรมมีบทบาทเป็นแบบแผนสำหรับ
แสดงออกในเชิงจารีตและพิธีกรรมของสังคม รวมทั้งยังเป็นแหล่งความรู้ของ
กลุ่มชนด้วย ดังนั้น ตำนานจึงมิใช่เรื่องเล่าธรรมดา แต่มีความสัมพันธ์กับระบบ
ความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์...
ประเภทของตำนานคือ

๑. ตำนานประเพณีขยายประจำท้องถิ่น (Legend) ตำนานเหล่านี้ได้แก่

๑.๑ ตำนานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ

๑.๒ ตำนานเกี่ยวกับสถานที่

๑.๓ ตำนานเกี่ยวกับบุคคล

๒. ตำนานประเภทเทพนิยาย (Myth)

๑. คำว่า “ตำนาน” มีความหมายตรงกับข้อใด ?

- ก. เรื่องเล่าทางศาสนา นักบุญหรือวีรบุรุษ
- ข. เรื่องเล่าประจำถิ่น เหตุการณ์สำคัญของถิ่น
- ค. เรื่องที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับความคิดและความเชื่อ
- ง. เรื่องที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับระบบความคิดและความเชื่อ

๒. ตำนานแบ่งตามนิทานมีกี่ประเภท อะไรบ้าง ?

- ก. ๒ ประเภท คือ นิยายประจำท้องถิ่นกับเทพนิยาย
- ข. ๒ ประเภท คือ นิยายประจำท้องถิ่นกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ
- ค. ๓ ประเภท คือ เกี่ยวกับบุคคล เกี่ยวกับสถานที่และเกี่ยวกับเทพนิยาย
- ง. ๓ ประเภท คือ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เกี่ยวกับสถานที่และเกี่ยวกับบุคคล

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓

เมืองจะนะเป็นชุมชนที่มีลักษณะค่อนข้างผสมผสานทางวัฒนธรรม และผู้คนเมืองนี้ อยู่ในบริเวณที่เรียกว่าเป็นขอบเขตหรือรอยต่อของศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองและวัฒนธรรมในภาคใต้ อันเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเผยแพร่วัฒนธรรม อันเกี่ยวเนื่องในศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมพื้นฐานของชาวมลายู ประชาชนของจะนะมีปะปนกันระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม

๓. “การที่ประชากรในอำเภอจะนะมีทั้งไทยพุทธและมุสลิมอยู่ร่วมกัน

อย่างมีความสุข” ข้อใดกล่าวถูกต้อง ?

- ก. จะอยู่ที่ไหนก็ไทยด้วยกัน
- ข. คนไทยไม่แยกเชื้อชาติแยกศาสนา
- ค. การสมานฉันท์จะทำให้ชาติเป็นปึกแผ่น
- ง. ความสามัคคี ทำให้อยู่กันอย่างมีความสุข

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๔

กล่าวกันว่าในการดำเนินชีวิตแล้วมีการมคยชวณหัวเราะมากในภาคใต้ไม่มีที่ไหนจะเก่งกว่าชาวบ้านสะกอมที่สามารถดำเนินชีวิตคนอื่นได้เกือบทุกคนที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวสะกอมเป็นคนมีอารมณ์ขันมากพูดจาตลกขบขัน ดำเนินชีวิตประเดี๋ยว น้ำเสียงเหน่อๆ น่าฟัง บางคนสำนวนดีเวลาพูดออกมาแต่ละคำ ฟังแล้วรู้สึกขำขันออกมาได้ทันทีโดยไม่รู้สึกตัว

๔. ลักษณะเด่นของชาวสะกอมน่าจะประกอบอาชีพใด ?

- ก. พ่อค้า
- ข. นักร้อง
- ค. คณบดี
- ง. คาราวาน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๕-๖

เมื่อก่อนเคยมีตำนานรับเสด็จ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมาประพาส ที่ทำนุบำรุงสะกอม สมัยก่อนแม่น้ำลี้กมากล้นน้ำทุกอย่างจะมาขึ้นลงเรือที่สะกอม เมื่อก่อนชาวสะกอมไม่เคยไปทำมาหากินที่อื่นเพราะมีการแลกเปลี่ยนสินค้า

๕. อาชีพใดเหมาะกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของชาวสะกอม ?

- ก. ประมง กับ ธุรกิจ
- ข. ประมง กับ เกษตร
- ค. ประมง กับ ค้าขาย
- ง. ประมง กับ อุตสาหกรรม

๖. พระเจ้าแผ่นดินไทยพระองค์ใดเคยเสด็จมาที่ทำน้ำสะกอม ?

- ก. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ข. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ค. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว **ง่ายไปค่ะ**
- ง. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๗

หนังกั้น ทองหล่อ ก็ยังไม่เคยได้เห็นตัวจริง แต่ทำรูปขึ้นตามจินตนาการจากเสียงเล่าลือว่าเป็นคนที่มีนิสัยรักตกโปกฮา เป็นคนดีและเป็นนักเลงเต็มตัวแล้วต่อมา หนังกะลุงคณะอื่นๆ ก็นิยมตัดรูป สะหม้อไปแสดงกันอย่างแพร่หลาย

๗. สาเหตุใดนายหนังกะลุงจึงตัดรูปสะหม้อเป็นตัวตก?

- ก. เพราะเป็นคนภาคใต้
- ข. เพราะพบเจอกันคุยกันเล่ยถูกอกถูกใจ
- ค. เพราะมีลักษณะเด่นแปลกกว่าชาวบ้านทั่วไป
- ง. เพราะหนังกะลุงคณะอื่นๆ พาไปแสดงแล้วมีชื่อเสียง

๘. สะหม้อเป็นสัญลักษณ์ของคำขวัญอำเภอจะนะตรงกับข้อความใด ?

“นกเขาชวาเสียง ลำเนียงสะกอม วัฒนธรรมหล่อหลอม ออมทรัพย์เด่นดัง”

- ก. ลำเนียงสะกอม
- ข. นกเขาชวาเสียง
- ค. ออมทรัพย์เด่นดัง
- ง. วัฒนธรรมหล่อหลอม

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๘-๑๐

ผู้ปกครองที่บ้านนาหว้าปัจจุบันตอนนั้นชื่อ โต๊ะนะหวา การทำสงครามครั้งนั้นปรากฏว่าทางเมืองรัฐไทรบุรีชนะสงคราม ทางเมืองสิงหานครเป็นฝ่ายแพ้สงคราม หากใครแพ้ต้องถูกริบทรัพย์สิน ลูกเมีย ข้าทาส บริวาร บ่าวไพร่ทั้งหมดตามที่มิฉะนั้น โต๊ะนะหวา ซึ่งมีลูกสาว และเมียสวย เลยฆ่าตัวตายทั้งหมด ตามหลักฐานปรากฏในปัจจุบัน กลายเป็น กุโบร์โต๊ะนะหวา เพี้ยนมาเป็นโต๊ะนาหว้า และมาถึงปัจจุบัน เลยเรียกกันว่า “บ้านนาหว้า”

๘. “บ้านนาหว้า” มาจากชื่อในข้อใด ?

- ก. โต๊ะนะหวา
- ข. โต๊ะนะหวา
- ค. โต๊ะหนานหะ
- ง. โต๊ะหนานหว้า

๑๐. โต๊ะนะหวาฆ่าตัวตายเพราะสาเหตุใด ?

- ก. เป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง
- ข. พิกัดจากการทำสงคราม
- ค. อับอายประชาชนที่แพ้สงคราม
- ง. กลัวถูกริบลูกเมียจากการแพ้สงคราม

เป็นยังไงครับรู้จักจะนะมากขึ้น
ใช่ไหมครับ

เรียนรู้ เรื่องตำนาน

ตำนาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๒ ให้ความหมายของตำนานไว้ว่าหมายถึง เรื่องแสดงกิจการอันมีมาแล้วแต่ปางหลัง เรื่องราวมนานที่เล่าสืบๆ มา เช่น ตำนานพุทธเจดีย์สยาม เรียกพระปริตร บทหนึ่งๆ ว่า ตำนาน ใน คำว่า เจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน

(ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๒ : ๔๖๒)

ตำนาน หรือ “myth” ในภาษาอังกฤษในต้นเค้ามาจากคำในภาษากรีกว่า “muthos” ซึ่งหมายถึงคำหรือถ้อยคำ อันเป็นความคิดความเชื่อที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับเรื่องของพระเจ้า อำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องเล่าในตำนานอาจอธิบายถึง กำเนิดจักรวาล กำเนิดโลก กำเนิดมนุษย์ และกำเนิดชุมชนสังคม ตำนานในหลายวัฒนธรรมมีบทบาทเป็นแบบแผนสำหรับแสดงออกในเชิงจารีตและพิธีกรรมของสังคม รวมทั้งยังเป็นแหล่งความรู้ของกลุ่มชนด้วย ดังนั้น ตำนานจึงมิใช่เรื่องเล่าธรรมดา แต่มีความสัมพันธ์กับระบบความคิด ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

(ปฐม หงส์สุวรรณ ๒๕๕๐ : ๒)

ที่มาของตำนาน

๑. มาจากความต้องการให้เกิดความสนุกสนาน บันเทิง จึงผูกเรื่องขึ้น หรือนำเรื่องไปผสมผสานกับเรื่องที่มีอยู่เดิม

๒. มาจากความต้องการอบรมสั่งสอน ในแง่ของพุทธศาสนาให้ความรู้ ด้านศีลธรรม เพื่อให้การอบรมสั่งสอนให้คนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม อยู่ในกฎระเบียบของสังคม

๓. มาจากการยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย จึงมีการสมมุติเรื่องราว ขึ้นมาเพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

(TAMNAN1.HTM. ๒๐๐๘)

ประเภทของตำนาน

ตำนานสามารถแบ่งประเภทตามแบบของนิทานได้ดังนี้

๑. ตำนานประเภทนิยายประจำท้องถิ่น (Legend) เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับ คตินิยมอย่างใดอย่างหนึ่ง ของคนในท้องถิ่น โดยมีเค้าของความจริงอยู่บ้าง เช่น ตัวบุคคล สถานที่ แม้ว่าการดำเนินเรื่อง จะใช้การเล่าที่แทรกเรื่อง เนื้อหาธรรมชาติลงไปบ้างก็ตาม ตำนานเหล่านี้ได้แก่

๑.๑ ตำนานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มนุษย์พบเห็นคุ้นเคย แต่มนุษย์ไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าเกิดจากอะไร จึงมีผู้รู้แต่งเป็นเรื่องเล่าอธิบายที่มาของปรากฏการณ์ธรรมชาติเหล่านี้ออกมา เป็นรูปธรรม

๑.๒ ตำนานเกี่ยวกับสถานที่ ด้วยมนุษย์มีสมองจึงพยายามแสวงหา เหตุผลและมโนภาพเพื่ออธิบายที่มาของสิ่งต่างๆ จึงเกิดเป็นเรื่องเล่าตำนาน เกี่ยวกับสถานที่และภูมิประเทศรอบๆ ตัว เรื่องเล่าเหล่านี้ได้เล่าสืบทอดกันมา

หลายชั่วคน จึงมีการเสริมเรื่องอื่นๆ ตามลักษณะความเชื่อและความนิยมของคน ในท้องถิ่นเข้าไปจนคนปัจจุบันอาจถือว่าเป็นเรื่องไร้สาระ หากทว่าตำนานเหล่านี้ ก็มีส่วนช่วยให้เราเข้าใจความคิดและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของเราได้เป็นอย่างดี

๑.๓ ตำนานเกี่ยวกับบุคคล มักเป็นเรื่องที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาด ความสามารถ ความกล้าหาญของบุคคล ซึ่งจะมีตัวตนจริง มีสถานที่ และกำหนดระยะเวลาของเหตุการณ์ที่แน่นอน แม้บางครั้งจะมีเรื่องเหนือธรรมชาติ อยู่บ้าง ก็เกิดจากการเล่าตกแต่งเสริมขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ฟังยังเชื่อว่า เรื่องดังกล่าว มีเค้าความจริงอยู่

๒. ตำนานประเภทเทพนิยาย (Myth) กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คำว่า เทพนิยาย ซึ่งแปลมาจากคำว่า Myth นี้ จะหมายถึง นิทานที่เทวดา นางฟ้าเป็นตัวละครในเรื่งนิทานนั้น เช่น เรื่องพระอินทร์ หรือ ที่เป็น แต่เพียงกึ่งเทวดาอย่างเช่น เจ้าป่า เจ้าเขาเจ้าที่ เจ้าแม่ต่างๆ เทพนิยาย เหล่านี้ มักมีส่วนสัมพันธ์ กับความเชื่อทางศาสนา และพิธีกรรมต่างๆ ที่มนุษย์ ปฏิบัติในทางศาสนา” ตัวบุคคลในเรื่องอาจมีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวเอง ในตำนานที่เกี่ยวกับวีรบุรุษ แต่เทพนิยาย จะต้องเกี่ยวข้องกับศาสนา ซึ่งอาจจะ เป็นศาสนาดั้งเดิมของมนุษย์ก็ได้ตำนานประเภทนี้ ได้แก่ เรื่องต่างๆ เกี่ยวกับ พระอินทร์ ท้าวมหาสงครามค์ เมขลา-รามสูร เป็นต้น

ตำนานมีความสำคัญ
กับพวกเราเนาะครับ

แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑

คำชี้แจง นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

ประวัติอำเภอจะนะ

ภาพที่ ๑ ที่ว่าการอำเภอจะนะ

ปัจจุบัน “จะนะ” เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา แต่ในอดีตโดยเฉพาะตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๓๕ จะนะมีฐานะเป็นเมืองขนาดเล็ก ขึ้นกับเมืองพัทลุง

ในระยะแรกและขึ้นกับเมืองสงขลา ระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๔๓๕

เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระ เรียกกัน โดยทั่วไปว่า “พระจะนะ” มีราชทินนามตามปรากฏในจดหมายเหตุและพงสาวดารเมืองสงขลาว่า “พระมหานุกาพปราบสงคราม” ซึ่งการมีราชทินนามเช่นนี้ บ่งบอกว่าเจ้าเมืองนี้เป็นนักรบ เพราะเมืองจะนะในอดีตนั้นมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองสงขลาทางใต้ ต้องพัวพันกับการสู้รบกับหัวเมืองมลายูตลอด จึงต้องมีการย้ายที่ตั้งตัวเมืองอยู่เสมอเพื่อความเหมาะสมทางด้านชัยภูมิและบางครั้งถูกข้าศึกเผาเมือง ตัวอย่าง เช่น ในคราวเกิดกบฏเมืองไทรบุรี ในปี พ.ศ. ๒๓๘๑ เป็นต้น

จากการสำรวจเบื้องต้นและสืบถามคนเก่าแก่ในท้องที่เล่าสืบต่อกันว่า “...อำเภอจะนะเดิมเป็นเมือง ตั้งที่บ้านโนวัง ในเขตอำเภอนาทวี แต่เดิมเรียกว่า “วังคาโต๊ะ” ในปัจจุบันเรียกเพี้ยนเป็น “วังใต้” ต่อมาภายหลังย้ายไปตั้งที่ “ปลักจะนะ” และเรียกว่า “เมืองจะนะ” หลังจากถูกเผาเมืองในคราวเกิดกบฏ เมืองไทรบุรี จึงย้ายไปตั้งที่ตำบลป่าชิง และต่อมาย้ายไปตั้งที่ตำบลจะโหนด จนกระทั่ง มีการจัดการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ ๕ จึงโปรดให้ยุบ เมืองจะนะลงเป็นอำเภอตั้งที่ว่าการอำเภอที่ตำบลนาทรี”

เมืองจะนะเป็นชุมชนที่มีลักษณะค่อนข้างผสมผสานทางวัฒนธรรม และผู้คนเมืองนี้ อยู่ในบริเวณที่เรียกว่าเป็นขอบเขตหรือรอยต่อของศูนย์กลาง อำนาจทางการเมืองและวัฒนธรรมในภาคใต้ โดยเฉพาะระหว่างนครศรีธรรมราช พัทลุงและสงขลา ซึ่งมีความเข้มทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เกี่ยวกับ พุทธศาสนากับเมืองปัตตานี อันเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเผยแผ่วัฒนธรรม อันเกี่ยวเนื่องในศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมพื้นฐานของชาวมลายูประชาชนของจะนะ มีปะปนกันระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม

ถ้าดูตามประวัติศาสตร์พบว่า สาเหตุูงใจที่จัดให้มีการตั้งเมืองจะนะ ขึ้นมาน่าจะเกี่ยวข้องกับการทำสวนดึก เนื่องจากในท้องที่เมืองจะนะมีดินมาก ที่ตำบลท่าหมอไทร จึงมีการจัดตั้งนายหมวดนายกองขึ้นมากุมไพร่ช่วย ทำสวนดึกในบริเวณดังกล่าว จึงปรากฏว่ามีไพร่พลช่วยสวนดึกเป็นจำนวนมาก ถึง ๕ หมวด จึงต้องแต่งตั้งหัวหน้าไปควบคุมนายหมวดนายกองไพร่ช่วยเหล่านั้น และดูแลทุกข์สุขของไพร่อีกระดับหนึ่งในรูปของเจ้าเมืองและกรมการเมืองจะนะ ประกอบกับเป็นท้องที่เป็นที่ราบลุ่มใช้เพาะปลูกได้ และมีลำคลองถึง ๒ สาย คือ คลองสะกอมและคลองนาทับ ชาวไทยมุสลิมทางหัวเมืองมลายูจึงมักอพยพ เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำประมงและเพาะปลูกกันมาก การอพยพเช่นนี้ มีมาตลอด เพิ่งลดน้อยลงเมื่อไม่นานมานี้ แต่เมืองจะนะมีข้อจำกัดในตัวเองบางประการ เช่น แม่น้ำลำคลองส่วนใหญ่มีขนาดเล็กที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ต้องอาศัยน้ำฝน

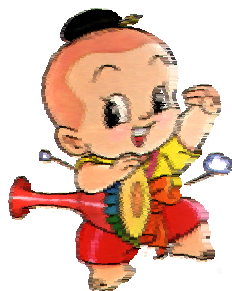
และอยู่ใกล้เมืองสงขลา ดังนั้น เมื่อเมืองสงขลาเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว โอกาสที่เมืองนี้จะพัฒนาเป็นชุมชนขนาดใหญ่จึงเป็นไปได้เพียงแต่ชุมชน ต่างๆ ค่อยๆ ขยายตัวออกไปเป็นชุมชนเกษตรจากการบุกเบิกป่าที่รกร้าง ภายหลัง มีการแบ่งท้องที่ดังกล่าวออกเป็น ๒ เมือง คือ เมืองจะนะกับเมืองเทพาราวๆ ตอนต้นสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่หลังจากปฏิรูปการปกครองแล้ว ท้องที่ในเมืองจะนะเดิม ค่อยๆ เจริญขึ้นจนกระทั่งมีอำเภอต่างๆ ที่เคยเป็นท้องที่เมืองจะนะมาก่อน ถึง ๔ อำเภอ คือ อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย

เจ้าเมืองกรมการเมืองจะนะ เท่าที่พบหลักฐานในใบบอกเมืองสงขลาคือ

๑. พระมหานุกาปปราบสงคราม	ผู้ว่าราชการเมือง
๒. หลวงพิทักษ์สงคราม	ปลัด (ส.ส.)

(สภาวัฒนธรรมอำเภอจะนะ ๒๕๔๘ : ๑-๓)

เราอยู่กันอย่างมีความสุข
ด้วยความสามัคคีกันครับ

กิจกรรมที่ ๑.๑

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ เรื่อง การอ่านจับใจความชื่อบ้าน ตำนานจะนะ
ข้อสอบมีจำนวน ๒ ตอน ตอนที่ ๑ มีจำนวน ๕ ข้อ ตอนที่ ๒ จำนวน ๑๐ ข้อ
คะแนนเต็ม ๑๕ คะแนน

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่องอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ☆ เมืองจะนะต้องย้ายที่ตั้งอยู่เสมอ เพราะสาเหตุในข้อใด ?

- ก. ต้องพัวพันกับการรบกับเมืองมลายูอยู่ตลอด
- ข. ต้องพัวพันกับการรบกับเมืองพัทลุงอยู่ตลอด
- ค. ต้องพัวพันกับการรบกับเมืองไทรบุรีอยู่ตลอด
- ง. ต้องพัวพันกับการรบกับเมืองนครศรีธรรมราชอยู่ตลอด

ข้อ	ก	ข	ค	ง
☆	×			

๑. ในระยะแรกจะนะเป็นเมืองขึ้นของเมืองใด ?

- ก. พัทลุง
- ข. สงขลา
- ค. สทิงพระ
- ง. นครศรีธรรมราช

๒. ในสมัยนั้นจะนะต้องสู้รบกับเมืองใดอยู่เสมอ ?

- ก. มลายู
- ข. ไทรบุรี
- ค. ปัตตานี
- ง. นครศรีธรรมราช

๓. จะนะเดิมตั้งอยู่ที่ใด ?

- ก. ป่าชิง
- ข. บ้านนา
- ค. บ้านในวัง
- ง. ปลักจะนะ

๔. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมเมืองจะนะ ?

- ก. จะนะได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมต่างๆ จากมลายู
- ข. จะนะได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมต่างๆ จากเมืองปัตตานี
- ค. จะนะได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมต่างๆ จากเมืองไทรบุรี
- ง. จะนะเป็นเมืองที่ผสมผสานสองวัฒนธรรมคือไทยพุทธและไทยมุสลิม

๕. การที่ประชากรในอำเภอจะนะมีทั้งไทยพุทธและมุสลิมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ข้อใดกล่าวถูกต้อง ?

- ก. จะอยู่ที่ไหนก็ไทยด้วยกัน
- ข. คนไทยไม่แยกเชื้อชาติแยกศาสนา
- ค. การสมานฉันท์จะทำให้ชาติเป็นปึกแผ่น
- ง. ความรักความสามัคคี ทำให้อยู่กันอย่างมีความสุข

ขยั่นอย่างนี้
ยกให้เป็นทีหนึ่งเลย

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำตัวอักษรหน้าข้อความข้างขวามาใส่หน้าข้อที่มีความสัมพันธ์กัน

ตัวอย่าง ... ●... ☆ เมืองที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ ● จังหวัดปัตตานี

วัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม

คู่อำเภोजะนะ

๑. สาเหตุที่มีการตั้งเมืองจะนะ	ก. การทำส่วยดิบูก
๒. ราชทินนาม “พระมหานุกาพ
ปราบสงคราม”	ข. สมัยรัชกาลที่ ๕
๓. การเกิดกบฏเมืองไทรบุรี
ในปี พ.ศ. ๒๓๘๑	ค. เมืองจะนะถูกเผา
๔. การยุบเมืองจะนะเป็นอำเภอ	ง. เจ้าเมืองเป็นนักรบ
๕. ปัจจัยที่มีต่อการพัฒนาเมืองจะนะ	จ. ประมงและเกษตรกรรม
๖. ฐานะของเมืองจะนะกับเมืองสงขลา	ฉ. ความเหมาะสมทางด้านชัยภูมิ
๗. สาเหตุการย้ายที่ตั้งตัวเมืองจะนะ
อยู่เสมอ	ช. เมืองหน้าด่านของเมืองสงขลา
๘. การแบ่งเขตการปกครองของ
เมืองจะนะเป็นอำเภอในระยะแรก	ซ. นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา
๙. เมืองที่เป็นรอยต่อของศูนย์กลาง
อำนาจทางการเมืองและวัฒนธรรม
ในภาคใต้	ฌ. อำเภอจะนะ เทพา นาทวี
สะบ้าย้อย
๑๐. อาชีพของประชากรในอำเภอจะนะ	ญ. มีแม่น้ำขนาดเล็กและอยู่ใกล้
เมืองสงขลา

แบบฝึกทักษะที่ ๑.๒

คำชี้แจง นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

ตำบลสะกอม

คำว่า สะกอม มาจากคำว่า สะฆอร์ (เสียง ฆ จิ้นนาสิก) เป็นภาษามลายู หมายถึง ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีใบเล็กผลสีแดง ภาษามลายูเรียกว่า สะฆอร์ ต่อมาเพี้ยนเสียงเป็นสะกอม จากคำบอกเล่าของนายยูโธ๊ะ อดีตสารวัตรกำนัน ตำบลสะกอม

ความเป็นมา

มีการสันนิษฐานกันหลายประการ ประการที่ ๑ คือ นายยูโธ๊ะเล่าว่ามีผู้เฒ่าได้เล่าให้ฟังอีกทอดหนึ่งว่า ชาวสะกอมเป็นคนที่อพยพมาจากอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี คนเหล่านี้ได้หนีภัยโรคร้ายที่เรียกว่า โรคตะหุข (ปัจจุบันคืออหิวาตกโรค) มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านพังกาหรือบ้านบางพังกาเป็นเขตอำเภอเทพา ต่อมาเกิดฝนแล้งมาก กระทบพรุใหญ่ (บึงขนาดใหญ่) แห้งจนเรือไม่สามารถเข้าออกได้มีหัวหน้าเดินทางสำรวจพื้นที่จากบ้านบางพังกามาเรื่อย จนมาพบคลองปากบางสะกอมซึ่งมีต้นน้ำมาจาก อำเภอนาทวี จึงเห็นว่าเหมาะที่จะตั้งหลักแหล่งทำมาหากินโดยเฉพาะอาชีพประมงจึงไปชวนพรรคพวกมาตั้งบ้านเรือนจนถึงปัจจุบันอาชีพของชาวบ้านชาวสะกอมส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่มันเทศ มันสำปะหลัง สภาพดินเป็นดินทรายทำให้ปลูกพืชอย่างอื่นไม่ค่อยได้ผล เมื่อก่อนไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีจะใช้มูลวัว ไก่ และสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ผลผลิตจากการเกษตรทำรายได้เลี้ยงครอบครัวหลายครัวเรือน

ลักษณะเด่นอีกประการของชาวสะกอมที่ทำให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปคือเสียงในการคำหนิ กล่าวกันว่าในการคำหนิคนอื่นแล้วมีกรรมคมคายชวนหัวเราะมากในภาคใต้ไม่มีที่ไหนจะเก่งกว่าชาวบ้านสะกอมที่สามารถคำหนิคนอื่นได้เกือบทุกคนที่เป็นเช่นนี้เพราะชาวสะกอมเป็นคนมีอารมณ์ขันมาก พุดจาถูกจุด คำหนิตรงประเด็น น้ำเสียงเหน่อๆ น่าจำ บางคนสำนวนดีเวลาพูดออกมาแต่ละคำ ฟังแล้วรู้สึกขำยิ้มออกมาได้ทันทีโดยไม่รู้สีกตัว ทั้งที่มีความเครียดก็ตาม เมื่อฟังเขาพูดแล้วเราจะรู้สึกหายเครียดหัวเราะได้ทันที อารมณ์ขันไม่ได้อยู่ที่ฐานะทางครอบครัวแต่เป็นความสามารถเฉพาะตัว ตัวอย่างเช่น สะหม้อ ที่นายหนังกั้นทองหล่อ ศิลปินแห่งชาติ ปี ๒๕๓๐ ของจังหวัดสงขลาเอาไปแสดงตลกจนติดอกติดใจผู้ชม เป็นที่เล่ากันว่าสะหม้อเป็นคนชอบตลกคนอื่น กรรมคมคายชวนหัวเราะชอบตลกคนอื่นมากและเก่งที่สุดในหมู่บ้านและสะหม้อเองก็เป็นคนยากจนมาก เล่ากันว่าเจ้าเมืองสงขลาในสมัยนั้น เมื่ออารมณ์ไม่ดีก็มาหาสะหม้อ สะหม้อสามารถพุดจาให้เจ้าเมืองหัวเราะได้ ข้อสันนิษฐานประกอบให้ความเห็นว่าชาวสะกอมนับถือศาสนาอิสลาม ดังมีหลักฐานอยู่ในหมู่บ้านสะกอมในปลายปี พ.ศ. ๒๓๑๐ เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง คนไทยส่วนหนึ่งได้หนีทัพพม่าเป็นทหารที่นับถือศาสนาอิสลามสายจุฬาราชมนตรี ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนชาวไทยพุทธและคนจีนเข้ามาที่หลัง ฉะนั้นหมู่บ้านนี้ตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ปี เพราะผู้เฒ่าอายุ ๘๐-๙๐ ปี เดียวนี้จำเรื่องนี้ไม่ได้ แม้แต่รุ่นพ่อแม่ของคนเหล่านี้ก็ยังจำไม่ได้

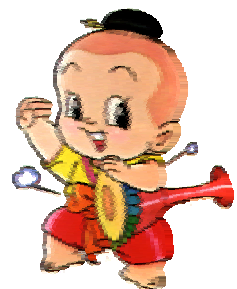
ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีศาลเจ้าที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งคาดว่าศาลเจ้านี้จะสร้างสมัยเดียวกับศาลเจ้าหลักเมืองของจังหวัดสงขลา เมื่อก่อนเคยมีทำนน้ำรับเสด็จ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาประพาสที่ทำน้ำสะกอม สมัยก่อนแม่น้ำลึกลงมากสินค้าทุกอย่างจะมาขึ้นลงเรือที่สะกอม เมื่อก่อนชาวสะกอมไม่เคยไปทำมาหากินที่อื่นเพราะมีการแลกเปลี่ยนสินค้า เช่น ขาวนาทวี (เรียกตามชาวบ้านว่าขาวเหนือ) จะเอาสินค้าประเภทของป่ามาแลก

กับผลิตภัณฑ์จากปลาของชาวสะกอม และไปค้าขายถึงสิงคโปร์ มลายู ตรังกานู และกรุงเทพมหานคร โดยใช้เรือใบ ปัจจุบันการค้าทางทะเลได้หยุดไป หันมาใช้รถยนต์แทน ปากน้ำจึงตื่นเงินไม่มีคนนิยมใช้ในที่สุดและพวกพ่อค้าในสมัยนั้นส่วนใหญ่เป็นชาวจีน

ปัจจุบัน ตำบลสะกอมมีความเจริญกว่าเดิมมากมีทางลาดยางสายเอเชียตัดผ่าน มีโครงการจากรัฐบาลและเอกชนให้การสนับสนุนให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาสะกอมยุคใหม่

(मामु ढाँडहम, सँगाधन)

ฝีกต่อไปนาระับ
มีเรื่องน่ารู้อีกมากมาย

กิจกรรมที่ ๑.๒

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ เรื่อง การอ่านจับใจความชื่อบ้าน ตำนานจะนะ
ข้อสอบมีจำนวน ๒ ตอน ตอนละ ๕ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่องอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ☆ ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของชาวสะกอม ?

- ก. พุดเหนือ
- ข. พุดจากถูกจุด
- ค. อารมณ์อ่อนไหว
- ง. ดำเนินตรงประเด็น

ข้อ	ก	ข	ค	ง
☆			×	

๑. ชื่อบ้านสะกอมมีที่มาจากข้อใด ?

- ก. ชื่อหิน
- ข. ชื่อสัตว์
- ค. ชื่อต้นไม้
- ง. ชื่อศาลเจ้า

๒. สาเหตุใดคนสมัยก่อนสร้างบ้านเรือนใกล้แหล่งน้ำ?

- ก. เพื่อประกอบอาชีพ
- ข. เพื่อการทำมาค้าขาย
- ค. เพื่อให้ความสวยงาม
- ง. เพื่อเลี้ยงปลาในกระชัง

๓. อาชีพใดเหมาะกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของชาวสะกอม ?

- ก. ประมง กับ ธุรกิจ
- ข. ประมง กับ เกษตร
- ค. ประมง กับ ค้าขาย
- ง. ประมง กับ อุตสาหกรรม

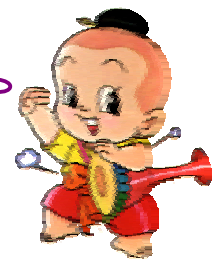
๔. ลักษณะเด่นของชาวสะกอมน่าจะประกอบอาชีพใด ?

- ก. พ่อค้า
- ข. นักร้อง
- ค. คาราหัง
- ง. คณิตกร

๕. ประเทศใดบ้างที่มาค้าขายกับชาวสะกอม ?

- ก. ฝรั่งเศส จีน
- ข. อินเดีย ส่องกง
- ค. สิงคโปร์ มลายู
- ง. โปรตุเกส ฮอลันดา

ตั้งใจอย่างนี้
น่ารักมากเลยครับ

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามโดยเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง ★ ในสมัยก่อนชาวสะกอมใช้อะไรเป็นพาหนะในการค้าขายทางน้ำ?

ตอบ เรือใบ

๑. ชาวสะกอมอพยพครั้งแรก มาจากที่ใด ?

.....

.....

๒. สาเหตุใดชาวสะกอมจึงต้องอพยพ ?

.....

.....

๓. พระเจ้าแผ่นดินไทยพระองค์ใดเคยเสด็จมาที่ทำน้ำสะกอม ?

.....

.....

๔. ชาวนาพินาสั่งใดมาแลกเปลี่ยนกับชาวสะกอม ?

.....

.....

๕. ตัวตลกของหนังตะลุงตัวใดที่กำเนิดมาจากบ้านสะกอม ?

.....

.....

ขยับต่อไปนะ
ยังมีเรื่องน่ารู้อีกมาก

แบบฝึกทักษะที่ ๑.๓

คำชี้แจง นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

ระหม้อ

ระหม้อ เป็นตัวตลกของหนังตะลุงบางคณะ เป็นตัวแทน
ของชาวไทยมุสลิมผู้มีลีลาการพูดจาที่ชวนขบขัน

ภาพที่ ๒ ระหม้อ

ประวัติความเป็นมา

หนังกัน ทองหล่อ มีภูมิลำเนาอยู่ที่
บ้านน้ำกระจาย อำเภอเมืองสงขลา ได้ยืนยันว่า
ระหม้อเป็นรูปตลกที่ตนคิดทำขึ้นเพื่อให้เป็น
ตัวตลกพิเศษประจำคณะของตน โดยได้นำเอา
คนจริงจากหมู่บ้านสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัด
สงขลาเป็นต้นแบบ โดยเอาชื่อจริงมาใช้และตัดรูป
เลียนแบบมาจากนายระหม้อซึ่งเป็นลูกชายของ
โต๊ะยี่โต๊ะ บ้านสะกอม ตามประวัติเล่ากันว่า หนังกัน
ทองหล่อ ก็ยังไม่เคยได้เห็นตัวจริง แต่ทำรูปขึ้น
ตามจินตนาการจากเสียงเล่าลือว่าเป็นคนที่มีนิสัย

รักตลกโปกฮา เป็นคนดูและเป็นนักเลงเต็มตัว แล้วต่อมา หนังตะลุงคณะอื่นๆ
ก็นิยมตัดรูประหม้อไปแสดงกันอย่างแพร่หลาย

รูปร่างลักษณะ หลังโก่ง มีโหนกคอ คางย้อยๆ แบบคนชรา

รูปร่างผอมสูงแต่ท้องป่องคล้ายคนอมโรค

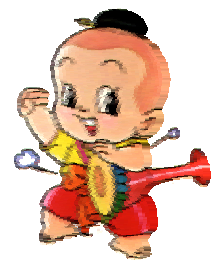
การแต่งกาย สวมหมวกแขก ไม่สวมเสื้อ นุ่งผ้าโสร่งพับชายบน
ปล่อยกลับลงไปตามแบบที่ชาวไทยมุสลิมนิยมแต่ง ชักชายผ้าให้ข้างหนึ่งขึ้น
แล้วปล่อยข้างหลังลึกลง มือซ้ายถือมีดอโต้

นิสัย ชอบตลกคะนอง หยอกล้อและพูดตบถมเพื่อนเก่ง ตามลักษณะนิสัยของชาวสะกอมทั่วๆ ไป ที่มักพูดจาเป็นเชิงหยิกแกมหยอกชอบพูดยกยอผู้อื่นนิดๆ พอเพลินใจแล้วตวัดกลับด้วยการติเตียนอย่างเจ็บแสบและรุนแรง ความเป็นนักเลงกล้าได้กล้าเสีย นับถือศาสนาอิสลาม แต่ไม่เข้าถึงหลักศาสนา ชอบขัดคอคนอื่นเล่น ให้เป็นที่สนุกคะนอง แต่ใจจริงมีความนับถือและรักใคร่เพื่อนฝูง มีความเอื้ออารี เสียสละแต่ก็ไม่ยอมเสียเปรียบใครง่ายๆ

ลีลาการพูด พูดตามสำเนียงชาวไทยมุสลิมที่หมู่บ้านสะกอม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พูดเนิบๆ ช้าๆ หนักแน่น พูดจาแบบคนหัวโบราณ ไม่กล่อมเกลียดื้อยคำสำนวน คิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ไม่เกรงใจใคร เมื่อสบโอกาสมักคุยเชิงและแฝงด้วยอารมณ์ขัน มีความเชื่อมั่นในความคิดเห็นและเหตุผลของตัวเอง

(สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ ๒๕๒๕ : ๓๗๔๓ – ๓๗๔๔)

มาเรียนรู้เรื่อง
บั้งสะหม้อกันนะครับ

กิจกรรมที่ ๑.๓

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ เรื่อง การอ่านจับใจความชื่อบ้าน ตำนานจะนะ
ข้อสอบมีจำนวน ๒ ตอน ตอนละ ๕ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วขีด ✓ หน้าข้อที่ถูก และขีด × หน้าข้อที่ผิด

ตัวอย่าง ✓ ☆ หนังสือ ทองหล่อ ตัดรูปสะหม้อตามจินตนาการ

- ๑. สะหม้อมีภูมิลำเนาอยู่บ้านสะกอม
- ๒. สะหม้อเป็นสัญลักษณ์ของคำขวัญอำเภอจะนะว่า “สำเนียงสะกอม”
- ๓. สะหม้อเป็นตัวละครที่มีชื่อเสียงของหนังสือ ทองหล่อ
- ๔. สะหม้อเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด
- ๕. สาเหตุที่นายหนังตัดรูปสะหม้อเป็นตัวละครเพราะสะหม้อเป็นตัวละครที่บันดาลให้แข่งที่ไหนชนะทุกครั้ง

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่องอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ☆ ข้อใดเป็นอาวุธคู่กายของระฆัง ?

- ก. คาน
- ข. กริช
- ค. ขวาน
- ง. มีดอีโต้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
☆				×

๑. จากคำว่า “คนอมโรค” ของระฆัง หมายถึงคนที่มีลักษณะอย่างไร ?

- ก. คนร่างกายไม่สวยงาม
- ข. คนร่างกายไม่สมประกอบ
- ค. คนมีโรคประจำตัวหลายชนิด
- ง. คนร่างกายไม่แข็งแรงไม่สมบูรณ์

๒. ลักษณะเด่นที่สุดของระฆังคือข้อใด ?

- ก. นิสัย
- ข. ถิ่นการพูด
- ค. การแต่งกาย
- ง. รูปร่างลักษณะ

๓. จากเรื่องที่อ่านข้อใดกล่าวถูกต้อง ?

- ก. ระฆังมีนิสัยชอบพูดล้อเลียนผู้อื่น
- ข. ระฆังเล่นหนังอยู่ขณะหนังตะลุงในภาคใต้
- ค. ระฆังเป็นคนนับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด
- ง. ระฆังเป็นตัวแทนชาวสะกอมด้านลักษณะนิสัยและการพูด

๔. “การพูดที่ไม่กล่อมเกลายคำสำนวน คิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ไม่เกรงใจใคร” ตรงกับสำนวนใด ?

- ก. พูดขวานผ่าซาก
- ข. พูดเป็นต่อยหอย
- ค. พูดไปสองไพเบี้ย
- ง. พูดมะนาวไม่มีน้ำ

๕. ในฐานะที่นักเรียนเป็นคนในท้องถิ่นนักเรียนมีวิธีอนุรักษ์ตัวตลกกระท่อม และหนังตะลุงอย่างไร ?

- ก. หัดเล่นหนังตะลุง
- ข. คุหนังตะลุงบ่อยๆ
- ค. ตัดรูปกระท่อมไว้ในบ้าน
- ง. ศึกษาให้เข้าใจ ถ่ายทอดให้คนอื่นรับรู้และเห็นคุณค่า

ศิลปพื้นบ้านเรา
เราต้องช่วยอนุรักษ์

แบบฝึกทักษะที่ ๑.๔

คำชี้แจง นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

ชื่อบ้านนาหว้า

นายเคล้า แก้วเพชร เล่าว่าเมื่อประมาณสี่ร้อยกว่าปีมาแล้ว พื้นที่นาหว้าตรงนี้ เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวไทยมุสลิม ตามหลักฐานที่มีคือ ก้อนหินซึ่งเป็นเครื่องหมายในการฝังศพ ของคนที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่าสุสานของโต๊ะนาหว้า กลายเป็นสถานที่ที่คนไทยพุทธและคนไทยมุสลิมให้ความนับถือมาจนถึงปัจจุบัน

ตามตำนานเล่าว่าเมื่อประมาณสี่ร้อยกว่าปีที่ผ่านมาเจ้าเมืองรัฐไทรบุรีคิดแข่งเมืองขึ้นกับเมืองสิงหานคร (เมืองสงขลา) ได้จัดทัพมาโจมตีเมืองสิงหานคร เมื่อเมืองสิงหานครได้รับข่าว ได้มาจัดค่ายไว้ต้อนรับการต่อสู้ไว้บริเวณตำบลนาหว้ากับตำบลป่าชิงในปัจจุบัน โดยมีหลักฐานคือคูค่ายระหว่างตำบล ผู้ปกครองที่บ้านนาหว้าปัจจุบันตอนนั้นชื่อ โต๊ะนะหว่า การทำสงครามครั้งนั้นปรากฏว่าทางเมืองรัฐไทรบุรีชนะสงคราม ทางเมืองสิงหานครเป็นฝ่ายแพ้สงคราม หากใครแพ้ต้องถูกริบทรัพย์สิน ลูกเมีย ข้าทาส บริวาร บ่าวไพร่ทั้งหมดตามที่มิฉะนั้น โต๊ะนะหว่า ซึ่งมีลูกสาว และเมียสวย เลยฆ่าตัวตายทั้งหมด ให้บ่าวไพร่เอาศพฝังเรียงกัน ตามหลักฐานปรากฏในปัจจุบันกลายเป็น กุโบร์โต๊ะนะหว่าเพี้ยนมาเป็นโต๊ะนาหว้า และมาถึงปัจจุบัน เลยเรียกกันว่า “บ้านนาหว้า” และกลายเป็นหมู่บ้านที่รกร้างมาประมาณสี่ร้อยกว่าปี ได้มีบุคคลสองตระกูล ได้อพยพมาอยู่ คือ ตระกูลแก้วเพชร กับตระกูลแก้วอินทร์ ซึ่งมาจากจังหวัดพัทลุง มาบุกเบิกทำไร่ ทำนา ทำสวน จนปัจจุบัน

(สภากวีวัฒนธรรมอำเภอจะนะ ๒๕๔๘ : ๘๔)

กิจกรรมที่ ๑.๔

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ เรื่อง การอ่านจับใจความชื่อบ้าน ตำนานจะนะ
ข้อสอบมีจำนวน ๕ ข้อ คะแนนเต็ม ๕ คะแนน

คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามโดยเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง ☆ เมืองสิงหานคร ปัจจุบันมีชื่อว่าอย่างไร ?

ตอบ สงขลา

๑. บ้านนาหว้าเดิมเป็นที่อยู่ของชนชาติใด ?

.....
.....

๒. กุโบร์ คืออะไร ?

.....
.....

๓. โต้ะนะหามาตัวตายด้วยสาเหตุใด ?

.....
.....

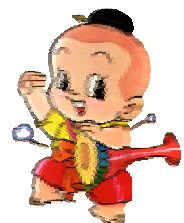
๔. คุกยระหว่างตำบลนาหว้ากับตำบลป่าชิงขุดเพื่อจุดประสงค์ใด ?

.....
.....

๕. ชื่อ “บ้านนาหว้า” มีที่มาจากอะไร ?

.....
.....

ตำนานบ้านเรา
มีเรื่องน่ารู้อีกมากมาย

กิจกรรมคิดเพิ่ม เสริมทักษะ

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ เรื่อง การอ่านจับใจความชื่อบ้าน ตำนานจะนะ
ข้อสอบมีจำนวน ๒ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง นักเรียนวิเคราะห์คำถาม และแสดงความคิดเห็นโดยเขียนตอบ
ในช่องว่างให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง ☆ เหตุใดคนทั่วไปจึงเรียกภาษาถิ่นใต้จะนะว่า “ภาษาสะหม้อ”

ตอบ เพราะว่าประชาชนในอำเภอจะนะใช้ภาษาถิ่นใต้ที่มีสำเนียงเหน่อ
ซึ่งมีสำเนียงเหมือนสำเนียงของสะหม้อซึ่งเป็นตัวตลกของคณะ
หนังตะลุงมีถิ่นกำเนิดจากบ้านสะกอมอำเภอจะนะ

๑. จากคำขวัญอำเภอจะนะ “นกเขาชวาเสียง สำเนียงสะกอม วัฒนธรรมหล่อหลอม
อ้อมทรัพย์เด่นดัง” คำขวัญนี้บอกว่าจะนะมีลักษณะเด่นและดีด้านใดบ้าง และนอกจาก
ที่กล่าวในคำขวัญแล้ว อำเภอจะนะยังมีอะไรดีอีกบ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไร ที่จะนะ
มีของดีหลากหลาย และนักเรียนมีวิธีอนุรักษ์ของดีอำเภอจะนะอย่างไรบ้าง?

.....
.....

๒. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๕ คน ออกสำรวจภาษาสะหม้อในตำบลสะกอม
แล้วรวบรวมในรูปแบบของรายงาน

แนวการรวบรวม

ภาษาสะหม้อในตำบลสะกอม

ที่	ภาษาสะหม้อ	ความหมาย
๑	ตะโหระ	น้ำเกลียด
....

เฉลยกิจกรรมแบบฝึกทักษะที่ ๑

เรื่อง การอ่านจับใจความ ชื่อบ้าน ตำนานจะนะ

กิจกรรมที่ ๑.๑

ตอนที่ ๑

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
คำตอบ	ก	ก	ก	ง	ข

ตอนที่ ๒

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐
คำตอบ	ก	ง	ก	ข	ญ	ช	น	ฉ	ซ	จ

กิจกรรมที่ ๑.๒

ตอนที่ ๑

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
คำตอบ	ค	ก	ข	ง	ค

ตอนที่ ๒

๑. นนงจิก

๒. นนโรกร้าย

๓. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๔. ของป่า

๕. สหมอ

กิจกรรมที่ ๑.๓

ตอนที่ ๑

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
คำตอบ	/	/	/	X	X

ตอนที่ ๒

ข้อ	๑	๒	๓	๔	๕
คำตอบ	ค	ข	ง	ก	ง

กิจกรรมที่ ๑.๔

๑. ชาวไทยมุสลิม
๒. สถานที่ฝังศพของผู้นับถือศาสนาอิสลาม
๓. อับอายประชาชนที่แพ้สงคราม
๔. ขุดไว้เตรียมป้องกันสงคราม
๕. โตะนะหาว

กิจกรรมคิดเพิ่ม เสริมทักษะ

อยู่ในดุลยพินิจของครู

เก่งมากเลยคะ
ขยันฝึกต่อไปนะคะ

แบบทดสอบหลังเรียน

วิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง การอ่านจับใจความข้อความ ตำนานจันตะ

ข้อสอบมีจำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว
โดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในช่องอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ☆ ตำนานมีที่มาตามข้อใด ?

- ก. มาจากต้องการอบรมสั่งสอน
- ข. มาจากต้องการความศักดิ์สิทธิ์
- ค. มาจากความต้องการที่พึ่งทางใจ
- ง. มาจากความต้องการเคารพสักการะบรรพบุรุษ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
☆	×			

๑. คำว่า “ตำนาน” มีความหมายตรงกับข้อใด ?

- ก. เรื่องเล่าทางศาสนา นักบุญหรือวีรบุรุษ
- ข. เรื่องเล่าประจำถิ่น เหตุการณ์สำคัญของถิ่น
- ค. เรื่องที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับความคิดและความเชื่อ
- ง. เรื่องที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับระบบความคิดและความเชื่อ

๒. อาชีพใดเหมาะกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของชาวสะกอม ?

- ก. ประมง กับ ธุรกิจ
- ข. ประมง กับ เกษตร
- ค. ประมง กับ ค้าขาย
- ง. ประมง กับ อุตสาหกรรม

๓. การที่ประชากรในอำเภอจะนะมีทั้งไทยพุทธและมุสลิมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ข้อใดกล่าวถูกต้อง ?

- ก. จะอยู่ที่ไหนก็ไทยด้วยกัน
- ข. คนไทยไม่แยกเชื้อชาติแยกศาสนา
- ค. การสมานฉันท์จะทำให้ชาติเป็นปึกแผ่น
- ง. ความสามัคคี ทำให้อยู่กันอย่างมีความสุข

๔. ลักษณะเด่นของชาวสะกอมน่าจะประกอบอาชีพใด ?

- ก. พ่อค้า
- ข. นักร้อง
- ค. คณะตลก
- ง. คาราวนั้

๕. พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใดที่เสด็จมาที่ทำน้ำสะกอม ?

- ก. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ข. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ค. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ง. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๖. ตำนานแบ่งตามนิทานมีกี่ประเภท อะไรบ้าง ?

- ก. ๑ ประเภท คือ นิยายประจำท้องถิ่นกับเทพนิยาย
- ข. ๓ ประเภท คือ เกี่ยวกับบุคคล สถานที่และเทพนิยาย
- ค. ๒ ประเภท คือ นิยายประจำท้องถิ่นกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ
- ง. ๓ ประเภท คือ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เกี่ยวกับสถานที่และเกี่ยวกับบุคคล

๗. สะหม้อเป็นสัญลักษณ์ของคำขวัญอำเภอจะนะตรงกับข้อความใด ?

“นกเขาชวาเสียง ลำเหมืองสะกอม วัฒนธรรมหล่อหลอม ออมทรัพย์เด่นดัง”

- ก. ลำเหมืองสะกอม
- ข. นกเขาชวาเสียง
- ค. ออมทรัพย์เด่นดัง
- ง. วัฒนธรรมหล่อหลอม

๘. สาเหตุใดนายหนังตะลุงจึงตัดรูปสะหม้อเป็นตัวตลก ?

- ก. เพราะเป็นคนภาคใต้
- ข. พบเจอกันคุยกันเลยถูกอกถูกใจ
- ค. เพราะมีลักษณะเด่นแปลกกว่าชาวบ้านทั่วไป
- ง. เพราะหนังตะลุงคณะอื่นพาไปแสดงแล้วมีชื่อเสียง

๙. สาเหตุใดที่โต๊ะนะหามาตัวตาย ?

- ก. เป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง
- ข. พิกัดจากการทำสงคราม
- ค. อับอายประชาชนที่แพ้สงคราม
- ง. กลัวถูกริบลูกเมียจากการแพ้สงคราม

๑๐. “บ้านนาหว่า” มาจากชื่อในข้อใด ?

- ก. โต๊ะนะหว่า
- ข. โต๊ะหนะหว่า
- ค. โต๊ะหนะหะ
- ง. โต๊ะหนะหว่า

ถูกหมดเลย

เก่งจริงๆ

